

0 1 2 3 4 5 6

ԱՍՈՑ տարեկան զինն է մէկ Օսմ. ոսկի կանխիկ, Գաւառաց
թղթատարութեան ծախքը աւանդին վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակք պէտք է ուղղել «Յ. Խան-
ճեան» հասցէով, որոց անվճարները չեն ընդունուիր։

Ն. Տ. ՄԱՅԻՍ 5 ԹԻԻ 46

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԲԱՐԵԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյնպէս թուաբանութիւնը, մէկ
վարժարանի մէջ Միքայէլեանի, ուրիշի
մը մէջ Պօղաճեանի և մէկ ուրիշի մը
մէջ ալ ուրիշ հեղինակի մը գառապա-
քով գաս կը տրուի :

Վարժարան դիտեմք, ուր ուրիշ
վարժարանաց մէջ իւր դասագիրք գործ-
ծածուած Պօղ Վիրգինէ, Տեւեմաք
Էլն. դրքերուն գործածութեանը թոյլ-
տուութիւն չըլլար, սա առարկութեամբ
որ ատոնց մէջ բարոյականի հակառակ
կտորներ կը դնուին :

Արդէն լաօժ եւք որ Ուսումնական
խորհուրդը սոյն բարեկարգութեան
խորհրդովը կ'զբաղի, որով իրաւունք
ունիմք յուսալու, թէ քիչ ատենէն կըր-
նայ զայն գործադրութեան վիճակի
մէջ դնել:

ՔՈՒԼԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Խէկ Սահմանադրութիւն ունիմք , քայց քուէարկութեան երկու եղանակ ունիմք :

Ա . Թաղական խորհրդոց քուէարկութիւն ,

Բ . Երեսփոխանաց քուէարկութիւն :

Առաջինը կը կատարուի ընտրողաց մասնաւոր հրաւիրագրերէ քուէթուղթ դրկելով , իսկ երկրորդը կը կատարուի քաղաքաց մէջ ընդհանուր հրաւեր մը միայն հրատարակուելով :

Առաջին եղանակաւ անհատն իւր թաղին պաշտօնեայն կընտրէ իւր կողմանէ , իսկ երկրորդ եղանակաւ իւր քաղքին պաշտօնեայն կընտրէ իւր կողմանէ :

Ազգային սոյն երկու պարտաւորութեանց մէջ կարելորութեան ինչ տարբերութիւն կայ , որ առանց եղանակին կարելորութեանը մէջ ալ տարբերութիւն դրուի :

Մեր ոչ թէ սոյն երկու ազգային պաշտօններուն մէջ կարելորութեան իւրարմէ նուազ կամ առաւել տարբերութիւն մը չեմք տեսներ , այլ ընդհակառակն երեսփոխանական քուէարկութիւնն , որու նուազ կարելորութիւն տրուած կ'երևի , թաղական քուէարկութեանէն առաւել մեծ կարելորութեան արժանի կը տեսնեմք :

Որովհետեւ եթէ թաղական խորհրդոց անդամ մը , միայն թաղի մը յառաջդիմութեանը պարտաւոր է , երեսփոխան մը ամբողջ քաղքին : Եթէ առաջինը 3-4 տարի պաշտօնավարութեան միջոց ունի , վերջինը 8-10 տարուան . և ինչ պատճառ կար որ սոյն երկու քուէարկութիւններուն միջոցներէն իւրինը Սահմանադրութեան արամադրութենէն խոտորելով այս փոփոխութեան ենթարկուեցաւ :

Պատճառն այն էր , որ մէկ երեսփոխանի մը ընտրութեանն համար 3-400 զրչ ծախք չըլլայ , կամ թաղ մը իւր երեսփոխաններուն փոփոխութեանը պատճառաւ տարեկան 5-600 զրչ ծախք մը չունենայ :

Եթէ միայն խնդրոյն նիւթական կողմը դիտեմք , օգտակար տնտեսագիտութիւն մ'է այս որ կընեմք , քայց

երբ բարոյական կողմն ալ ի միտին 'ի քննին առնումք , պիտի տեսնեմք որ տարին 5-600 զրչ ըրած նիւթական շահերնուս կրկնապատկիւր և աւելին կը վնասեմք :

Որն է այս վնասը :

Այն իսկ է , որ մինչեւ եռ ժողովուրդը սահմանադրական գաղափարաց անընտել , արժանեաց ընտրութեան անտեղեակ է , արդի երեսփոխանական քուէարկութեան եղանակաւ աւելի տրամադիր կը գտնուի , իւր ընտրական պարտաւորութեանը անփոյթ գտնուելու :

Ասոր ազացոյցն այն է որ՝ միևնոյն թաղին մէջ թաղականի քուէարկութեան ժամանակ եթէ 2-300 քուէարկու գտնուի , Երեսփոխանական ընտրութեան մը համար 20-30 քուէարկու հազիւ կը գտնուի . և երթալով ժողովուրդն այնպէս կը վարժուի , որ բնաւ փոյթ չընէր իւր թաղէն ընտրուելիք երեսփոխանին աղէկ կամ գէշ , արժանի կամ անարժան մէկն ըլլալուն , մինչեւ թաղական ընտրութեան պարագային մէջ բողոքովն տարբեր կերպով կ'զգայ և որչափ որ խելքը կը հասնի նախանձախնդիր է որ անարժան մէկը պաշտօնի չ'անցնի :

Այսոր ոմանք կը գտնուատին թէ երեսփոխանական ժողովը մարքուելու արժանի վիճակի մէջ կը գտնուի , լաւ , բայց ո՞վ պիտի մարքէ զայն և ինչպէս մարքելու է :

Մեր կարծիքն այն է , որ մինչև որ երեսփոխանական քուէարկութեան եղանակն իւր նախնի եղանակին չը վերածուի , մեր ժողովուրդն ոչ արժանեաց ընտրութեան պիտի կարենայ վարժուիլ , ոչ իսկ երեսփոխանական ժողովըն աւելի լուազոյն և դոհացուցիչ դիրքի մը մէջ մտնել :

ՎՐԻՊԱԿ

Շարաթ տուր թիւ 45 թերթերնուս Եւ Բաղդանուէր ընկերութեան վերնագրով ծանուցմանը մէջ և Հաւաքեալ դումարին միջոց մէկ ամսաւ և ևանաւ Օսմ . երկաթուղեաց արժէք տոմսերն , ինչպէս նաեւ այդ արժէք

« տոմսերուն թիւերէն բաղդատմարկ « գնել » ըսած էինք , որոյ վերջին մը չը սխալ ըլլալով , կուզեմք , որ պիւրլայ , « հաւաքեալ դումարին մէջար « մէկ ամսականուր Օսմ . երկաթուղի « եաց արժեւորման , ինչպէս նաեւ յայտ « քին վիճակահանութենէն ըստ կանոնար « ըլլուելիք 4 Օ/0 զեղջելով , Օսմ . « կաթուղեաց երկու ամսան անդամ ըլլալ « կատարուելիք ամէն վիճակահանութեան « թեանց համար համաձայն արժէք տոմսն « սերու թիւերէն բաղդատման (ըլլիշ « մէս) գնել » :

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Սէնայի մէքթէպինտէ քիւշէտ . օլունան ընտիմ սէրկիսինտէ վաղ իսկէն լէն պիր թաղքմ կիւզէ և ևաբըմը լէքս սիմէլին իլինտէ Զաթը հաղթէթի թըր տիշահինն տախի պիր թափլիքի պաար լունուպ , Լաթիւրքինն ըրիպէթիշար նաղարէն զայէթ տիգ֊պիլը սուրէլ տէ ևաբըմը վէ ֆէվիկ էլատէ սէպըրը աթլա իծրա օլունամուշ օլուպ զիյաթիին սի իլէ մէտհէ շայան ըմըշ :

— Ճումա կիւնիւ Շիրքէթի խալէ րիյէ վաբօրլարընտան 34 նամէրլարտ վաբօր Օրթաքէօյ ալըքընտան կէշաշայ կինտէ , տէրունինտէ ոլունուն 16 եվէ շընտա պիր խալմ գըղը քէնտիլմէր տէնիլէ աթմըշ : Պունուն եիւզէրիլ տէ վաբօր տուրմուշ վէ մէրգու մէնին տէր չիդտէն չըգաբըրլարնա զայրէթ օրէն նարադ մուալէնէթէ գօշմադտա օրէն պաղը մուլունա վէ տանտալլար մարթա ֆէթի իլէ մէրգու մէի հայաթտա օրէն լաղ , տէնիլտէն չըգարմայա մուվա ֆաղ օլապիլմիլլէր :

Պիր ըրիպէթէ նաղարէն մէրգու նըն սարալը օլունա , վաբօրտա տէրաղա կէշա սարաթը թուլմուշ վէ պու սէպէպալ տէնիլէ տիւշմիւշ տիւր :

— Շիրքէթի խայրիյէնն 22 նուալուր օլուն վաբօրը ճումա տիշալլար ըրիպալ մէլի իսկէլէսինտէ ևանալըղընտա , վաբօրը մէգըիւր տէրունինտէ ոլունունա իւշ նէֆէր սէրխօշ ասքէրլէրտէն պիթաթ իսկէլէյէ աթլար իքէն տէնիլէ տիւլէ միւշ , ֆաղաթ պաղը զայըգըրլարտ

ձակումը տասներկու ժամ եւս ձգուի. բայց յանձնաժողովը մերժեց այս առաջարկութիւնը, և նոյն միջոցին Մատթիոսի ընդհանուր զօրապետ Պ. Բալիա հրաժարական տալով, Գօնթրէրա կամաւոր զօրաց ընդհանուր հրամանատար կարգեցաւ, և պէտք եղած հրամաններն ալ անմիջապէս տրուեցան ուրիշ զօրապետաց:

Պուլ Բինկի կամաւորներն սկսան զօրապետ Գօնթրէրաի բանակը ուժաւորել, որ անփնառ խոյս տուաւ միայն մէկ քանի մեռեալ և վիրաւոր թողլով:

Դիչերն աւելի սաստկացաւ յուզմունքը:

Թնդանթաձիգները, պահապան զօրքերն և հասարակապետութեան կամաւորներն գրօշակի տակ կոչուեցան, և Պուլ Բինկ անձնատուր եղաւ:

Առանց արիւնահեղութեան կատարուեցաւ այս. կամաւորներուն ինչպէս նաեւ յարձակող երկու գունդերուն, որք Մէտինասէի պալատը դրաւ թէ ինչ, ղէնքերը առնուեցան, որով քաղաքը ամբողջապէս հասարակապետական կամաւորաց և կառավարութեան զօրաց ձեռքը մնաց:

Դիչերն ի բուն ամէն կողմանէ հրազէն և ուռմբեր արձակուեցան:

Կառավարութիւնը Տեւական մասնաժողովոյն իմաց տուաւ թէ՝ նպատակ ունի լուծել յիշեալ Մասնաժողովի իւր գոյութիւնն հասարակաց անդորրութեան վտանգաւոր ըլլալն յայտնելով:

Այս առաւօտ ժամը երկուքին զինեալ կամաւորներ Բալէ տը Գօնթրէի վրայ յարձակեցան, բայց Մասնաժողովոյն անդամք կրցան անփնառ փախչիլ բացի մէկ քանիներէն, որք մեծ գծուարութիւն ունեցան փախչելու, և հիմայ ամենքն ալ, ինչպէս նաեւ Սէրրանո և ուրիշ նշանաւոր քաղաքագէտներ փախստական կը դռնուին ժողովրդեան կատարութենէն վախճալով:

Ասոր վրայ քաղաքը կատարելապէս հանդարտեցաւ, որմէ անմիջապէս ետքը «Կազէթ» լրագիրն կառավարութեան մէկ վճիռը կը հրատարակէր, որ Մասնաժողովոյն լուծումը կը ծանուցանէր:

Հետեւեալ օրն, ապրիլ 24, ուրիշ վճիռ մ'ալ հրատարակուեցաւ, որ ազգային պահապան զօրքերէ, թնթանթաձիգներէ և հեծելազօրներէ բաղկացեալ եօթը զօրագունդերուն՝ ցըրուելը, ինչպէս նաեւ բոլոր գունդերուն զօրացը վերաբերեալ ղէնքերուն և պատերազմական միջերկց կառավարութեան յանձնուելը կը հրամայէր:

Ապրիլի 23 և 24 թուականաւ Գաղղիոս Սպանիական սահմանագլուխը դըտնուած թարալ և Օրթէզ քաղաքներէն հասած մասնաւոր նամակներն կը ծանուցանեն թէ՝ գունդ գունդ Սպանիացիք յիշեալ քաղաքներէն Սպանիա երթալ կը փութան երկրին անհաստատ վիճակին համար:

ԻԼԱՆ

ԱՍԻԱՄըզ էլտէն սաթըլտըգտան մաստա՝ աթիտէքի մահէլլէրտէ տախի սաթըլմադտա տոր:

Քէօբրիւ պաշնտաքի Պարապտա մէ իթիսապըն գարշըրնտա, սուճուտիւքքեանընտա:

Բ. Հիսարընտա բօսթա մէրքէզլնտէ.		
Օրթաքէօյտէ	»	»
Պէչիկթաշտա	»	»
Պէյգօղտա	»	»
Գատը քէօյիւնտէ	»	»
Գընալը ատատա	»	»
Մաղրի քէօյիւնտէ	»	»
Գարթալտա	»	»

Պէյ օղլունտա Աղա-ճալիսինտէ թիւթիւնճիւ Ստեփան աղանըն տիւքքեանընտա: Գալթա սէրալըն ալթընտաքի թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտա:

Օրթադէօյտէ Ձինճիլլի Բուլու ճիւվարի, Ունճու սօղաղընտա 680 զիրա պիր գըթա արսա մէ 21 զիրա երեզիւ օլուպ սաթըլդ օլտըղընտէն, թալէպ օլան զաթլէր մաթպուլատէն սիւլալ ետհուտ գարիէի մէղքիւրաէ էրմէնիմըգ:

Խմբագիր—ՏԵՐԷՆ
ԾԱԿՈՒԹ ԽԱՆՃԵԱՆ

ՏԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՄՈՒԷԼ Դ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Նուստեֆան Խան վերնայարկ բիւ 13.

տարի Սանտալճեան Յակոբ աղայէ պրաճաթ օլընմարնա իլան օլունտ:

Գատը քէօյիւնտէ Գուշ ալլի հալլէսինտէ 9 արշըն երեզիւ մէ 70 շըն տէրինլիկի, եանի ճէման 630 շընլըդ պիր արսա սաթըլմադտալուպ, թալէպի սուլունանլարըն մապտաթլա միւրաճաթ իլլէմէլէրլան օլունտ:

Խ Ա Ս Գ Ի Ի Դ Ի
Ք Ն Ա Շ Ր Ջ Ի Կ Ը
ԿԱՄ
ՍԵՐՈՅ ՁՈՂԸ
ՏԵՏՐԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ
Տ. Գ. Փ Ա Փ Ա Ձ Ե Ա Ն

Կը ծախուի ամեն Հայ գրական ուսուցիչ և կամուրջի գլխու պարգան:

Դին միոյ տետրակի 40 վարաց:

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ ԱՌԱՔԵԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԲ ԵԱԶԱԵՐԻՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏՐՈՍԻ Ս. ՇԱՆՇԵԱՆՑ

Ք. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սոյն գատական օգտուէտ երկաթի թուլիւն, որ առաջ հրատարակուալ էր Ռուսաստանի Հայոց աշխարհիկ բառուով, այժմ վերադարձնելով, իւրապէս Ազգ. Գաղղոցաց, որ կը բաղկաւ իւր 200 երեսէ և կը ծախուի թէ՛ Ս. Պետրոսի գրատան և թէ՛ Կ. Պօլսոյ Ռուսաղեմատան մէջ, ի գին 5 շուրուպ:

ՏԵՐ ԼԵԱԳՐՈՅ
ՅՈՒՄԱԿԻՄ Գ. ԲԷԻՍԵԱՆ